

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

BISNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft het toezicht op de naleving van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen

- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Het voorliggend ontwerp van besluit voert een aantal bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen (verder wet onbevaarbare waterlopen) uit na de actualisatie van deze wet door het decreet van 26 april 2019 houdende diverse bepalingen inzake omgeving, natuur en landbouw. Het gaat meer bepaald om:

- bepalingen rond de digitale atlas van de gerangschikte onbevaarbare waterlopen en de publieke grachten
- de procedure voor de overname van het beheer van grachten onder de vorm van publieke grachten door gemeenten of polders en wateringen
- de actualisering van de organisatie van het openbaar onderzoek voorzien in de wet onbevaarbare waterlopen en van de beroepsprocedures;
- de uitwerking van een algemeen reglement voor de onbevaarbare waterlopen en grachten, met bijzondere aandacht voor het onttrekken van water uit onbevaarbare waterlopen. Zo wordt voorzien dat wanneer het nodig is voor het halen van de doelstellingen van integraal waterbeleid, voor het halen van instandhoudingsdoelstellingen in speciale beschermingszones, ... de gouverneur tijdelijk of permanent onttrekkingsverboden kan opleggen.
- de wijze hoe het openbaar onderzoek gevoerd moet worden en de bepalingen inzake de beroepsmogelijkheden.

Het ontwerp van besluit volgt de modernisering van de wet onbevaarbare waterlopen. Deze modernisering voert een aantal wijzigingen in het integraal waterbeheer door, zoals een éénzijdige regelgeving voor onbevaarbare waterlopen en grachten én de captatie van water en het beheer van grachten. Het wil ook tegemoetkomen aan een maatschappelijke vraag, zoals de mogelijkheid tot recreatieve vaart.

Daarnaast worden een aantal belangrijke beheermaatregelen opgenomen inzake beplanting en afrastering die voorheen opgenomen waren in ondertussen opgeheven regelgeving. Hierbij worden éénduidige bepalingen voor alle onbevaarbare waterlopen en grachten in Vlaanderen uitgewerkt waarbij de verouderde algemene en provinciale politiereglementen en het algemeen politiereglement op de polders en wateringen afgeschaft kunnen worden. De nog relevante bepalingen van deze politiereglementen worden in dit besluit, al dan niet gewijzigd, overgenomen. De bepalingen worden ook van toepassing op de waterlopen beheerd door de polders en wateringen. Hiermee wordt voor een belangrijke stroomlijning en éénduidigheid gezorgd.

Logischerwijze worden na de introductie van de digitale atlas de analoge atlassen afgeschaft.

Via het decreet van 26 april 2019 werd de Wet Onbevaarbare Waterlopen onder het toepassingsgebied van titel XVI van het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid gebracht. Daardoor is het nodig om in het Milieuhandhavingsbesluit van 12 december 2008 de onderscheiden toezichthouders en hun taken aan te duiden.

1. SITUERING

A. BELEIDSDOELSTELLING

De wet betreffende de onbevaarbare waterlopen van 28 december 1967 (verder wet onbevaarbare waterlopen) werd aangepast aan de huidige beleidscontext van integraal waterbeheer door het decreet van 26 april 2019 houdende diverse bepalingen inzake omgeving, natuur en landbouw.. Met dit ontwerp van besluit wordt aan deze modernisering verder uitvoering gegeven.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens gaf op 30 juni 2020 het advies nr. 2020/16 over het voorontwerp van dit besluit.

Dit ontwerp werd een eerste keer principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 juli 2020 (VR 2020 1707 DOC.0776). De adviesraden Mina-raad en SALV gaven gezamenlijk advies op 17 september 2020, de SERV gaf een advies op 21 september 2020. Het advies van de SERV verwees eenvoudigweg naar het gezamenlijk advies van de Minaraad en de SALV, waardoor het advies van de SERV hier niet verder behandeld moet worden.

B.1. Bespreking van de adviezen van de adviesraden

Het gezamenlijk advies van 17 september 2020 bevatte de volgende opmerkingen en aanbevelingen.

Vooraf

In het algemeen deel van het advies wordt door de Raden geadviseerd om de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen te integreren in het gecoördineerd decreet van 15 juni 2018 betreffende het integraal waterbeleid.

Antwoord:

De wet van 28 december 1967 zal in het gecoördineerd decreet van 15 juni 2018 geïntegreerd worden eenmaal duidelijk is hoe de versnippering in het waterbeheer aangepakt zal worden.

Artikelsgewijze bespreking

Artikel 19

De Raden adviseren om beslissingen over beplantingen in beheerplannen te integreren.

Antwoord:

Het is inderdaad belangrijk dat er een goede afstemming is tussen de aanplant van bomen langs waterlopen én de doelstellingen inzake natuur en landschap in een gebied. Dit kan inderdaad worden verzekerd via een planmatige aanpak. Door de waterbeheerder te betrekken bij de opmaak van het beheerplan kan deze afstemming optimaal worden verzekerd. Op basis van onderbouwing in het beheerplan kan de waterbeheerder een toelating geven voor de aanplantingen zoals vermeld in artikel 19, eerste lid, 3° van het ontwerpbesluit.

De Raden vragen om het artikel te herformuleren omdat het duidelijker is om het artikel te beginnen met aan te geven: "het is verboden nieuwe bomen en struiken aan te planten..."

Antwoord:

Wat de Raden voorstellen legt het accent op het verbod, wat niet de bedoeling is. Hoofddoel is dat de beplanting afgestemd wordt op het waterbeheer.

De Raden vragen om de tekst te verduidelijken wat motiveringsplicht, kennisgeving en beroepsmogelijkheid betreft.

Antwoord:

Voor het nemen van de beslissing over de afwijking op punten 1 en 2 van het eerste lid wordt een termijn van orde van dertig dagen voorzien.

Verder wordt de tekst van het artikel aangepast om duidelijk te maken dat de beslissing over de vraag om af te wijken van de voorschriften van punten 1 en 2 van het eerste lid uitdrukkelijk gemotiveerd moet worden op basis van de beginselen van het integraal waterbeleid en de vereisten van onderhoud voor de betrokken waterloop.

Het weigeren van de toestemming om een andere plantwijze toe te staan dan deze vermeld in punten 1 en 2 van het eerste lid, is niet van aard om daarvoor een georganiseerd administratief beroep te voorzien.

Op de vraag van de Raden om bij het nemen van de beslissing mee te geven wat de beroepsmogelijkheid is en wat de modaliteiten daarvan zijn, wordt niet ingegaan. De verplichting om bij het nemen van een beslissing altijd de beroepsmogelijkheid mee te geven is immers reeds terug te vinden in artikel II.21. Bestuursdecreet. Dit herhalen is niet zinvol.

Artikel 20

Ook voor dit artikel vragen de Raden om verdere regels te voorzien inzake motiveringsplicht, kennisgeving en beroepsmogelijkheid.

Antwoord:

De tekst van het artikel wordt aangevuld door te voorzien dat de verplichting met een beveiligde zending, en dus schriftelijk, moet worden opgelegd. Er wordt ook opgenomen dat het opleggen van de verplichting tot afsluiting ter bescherming van de talud, gemotiveerd moet worden.

De beslissing om afsluiting te verplichten is niet van die aard om een georganiseerd administratief beroep voor te voorzien.

Op de vraag om de beroepsmogelijkheid mee te delen bij het opleggen van de verplichting wordt niet ingegaan, nu artikel II.21 Bestuursdecreet dit reeds regelt.

Artikel 21

De Raden adviseren om de recreatiedruk op onbevaarbare waterlopen in beeld te brengen.

De Raden vragen onderbouwde, overlegde, gebiedsgerichte beslissingen over bevaarbaarheid. De Raden vragen om de bevaarbaarheid te evalueren en dit in kaart te brengen.

Antwoord:

Het is inderdaad belangrijk om de recreatiedruk op onbevaarbare waterlopen goed op te volgen. Het is tevens evident dat onderbouwde, overlegde, gebiedsgerichte beslissingen nodig zijn. Dit is een terechte bemerking. Ook in de memorie van toelichting werd daar reeds op gewezen.

Het is duidelijk dat veel onbevaarbare waterlopen niet bevaren kunnen worden. Er kan overwogen worden om dit in kaart te brengen.

Dit vergt geen aanpassing aan het besluit.

Artikel 22

De Raden vragen om prioritair werk te maken van de milieukwantiteitsdoelstellingen met als doel om de begrippen ongewenste verdroging of versnelde afvoer te objectiveren.

Antwoord:

In het recente verleden werden hier al stappen gezet bij onder meer de opmaak van het afwegingskader voor captatie uit onbevaarbare waterlopen. Een verdere uitwerking is inderdaad wenselijk. Dit vergt geen aanpassing aan het besluit.

Artikel 26

Net zoals bij de artikelen 19 en 20 vragen de Raden ook hier om verdere regels te voorzien inzake motiveringsplicht, kennisgeving en beroepsmogelijkheid.

Antwoord:

De tekst van het artikel wordt aangevuld door te voorzien dat de verplichtingen met een beveiligde zending, en dus schriftelijk, moeten worden opgelegd. Er wordt ook bepaald dat de beslissing gemotiveerd moet worden op basis van de noodwendigheden van het beheer van de betrokken waterloop en de doelstellingen van het integraal waterbeleid.

De verplichtingen die kunnen worden opgelegd zijn niet van die aard om een georganiseerd administratief beroep voor te voorzien.

Op de vraag om de beroepsmogelijkheid mee te delen bij het opleggen van de verplichting wordt niet ingegaan, nu artikel II.21 Bestuursdecreet dit reeds regelt.

Artikel 27

Hier vragen de Raden om verder te bepalen wat begrepen wordt onder onttrekkingen in de nota Vlaamse Regering.

Antwoord:

Bij de artikelsgewijze bespreking hierna wordt dit nader omschreven.

Het is voor de Raden niet geheel duidelijk wat er praktisch moet gebeuren in het geval van een bestaande verbinding tussen een waterloop en een stilstaand waterlichaam (slotgracht, vijver, poel, ...). De Raden vragen daarom een verduidelijking.

Antwoord:

Ook het onttrekken van water uit een stilstaand waterlichaam zoals een gracht, een greppel, een vijver,... die in verbinding staat met een onbevaarbare waterloop of publieke gracht wordt gevat door de artikel 27. Het is van belang om al deze handelingen waarmee rechtstreeks of onrechtstreeks water gehaald wordt uit een onbevaarbare waterloop of publieke gracht te vatten.

Artikel 28

De Raden vragen om de verwijzing naar bekkens te schrappen, nu deze term geen eenduidige inhoud heeft en het logisch is dat als het verbod op captatie kan gelden voor meer dan één waterloop dat

het dan ook voor een groter gebied kan gelden en dus ook voor een bekken als vermeld in artikel 1.4.2.1. Gecoördineerd Decreet Integraal Waterbeleid (deelstroomgebied).

Antwoord:

De verwijzing naar bekken wordt in de tekst behouden om duidelijk te maken dat de maatregelen die kunnen worden opgelegd grote gebieden kunnen omvatten.

De Raden vragen om de BBT-studie(s) voor de onttrekking en het gebruik van water uit onbevaarbare waterlopen zo snel mogelijk op te starten.

Antwoord:

Dit vergt geen aanpassing aan het besluit.

De Raden vragen om artikel 28 af te stemmen op artikel 30 van het ontwerp

Antwoord:

In artikel 30 van het ontwerp wordt voorzien in de mogelijkheid om bij droogte in te grijpen op gemelde captaties en om tijdelijk nieuwe captaties te verbieden. Deze regeling maakt deel uit van het reactief kader inzake waterschaarste en droogte. De regeling uit artikel 28 maakt deel uit van het proactief kader inzake waterschaarste en droogte. Het is bedoeld om waterafhankelijke terrestrische ecosystemen en aquatische ecosystemen goed te beschermen nu droogte toeneemt door de klimaatverandering. Het is ook bedoeld om de hoeveelheid water die kan worden onttrokken zonder de doelstellingen van het integraal waterbeleid in het gedrang te brengen billijk te verdelen tussen de verschillende aangelanden. Zo kan het nuttig zijn om minimumpeilen op te leggen onder dewelke bepaalde gebruikers niet langer water kunnen onttrekken.

De Raden vinden het plausibel dat onttrekkingen met behulp van een pomp om een of meerdere haspels te voeden met een effectief debiet kleiner dan 10 m³ per uur, worden vrijgesteld van registratieplicht, maar vragen om de effecten ervan te monitoren, in het bijzonder daar waar de onttrekkingen gebeuren uit kleinere en ecologisch kwetsbare waterlopen.

Antwoord:

Dit vergt geen aanpassing aan het besluit.

Artikel 29 en 30

De Raden vinden de meldingsplicht en verplichting tot registratie van de onttrokken hoeveelheden (debietmeting, registratie aantal tonnen,...) een belangrijke stap vooruit en vinden het cruciaal dat het verbeterd inzicht in de onttrekkingen leidt tot een verbeterde onderbouwing van zowel het proactieve beleid als van het bestaande reactieve beleid inzake captaties. De Raden vragen daarom om een evaluatie te voorzien die nagaat:

- of het meldingssysteem effectief heeft geleid tot een correct inzicht in de reële omvang van de captatie;
- wat de impact is van de onttrekkingen op de toestand van de waterlopen;
- of het meldingssysteem heeft geleid tot een verbeterd proactief en reactief beleid inzake captaties uit onbevaarbare waterlopen.

De Raden wijzen erop dat een performant systeem essentieel is om de voorgestelde kennis te verzamelen en om de afstemming met de captatiebeperkingen te garanderen.

Antwoord:

In het besluit was niet expliciet voorzien wanneer de gecapteerde hoeveelheden geregistreerd moeten worden. Gezien het belangrijk is om te weten wanneer welke hoeveelheden gecapteerd worden is het cruciaal dat de onttrokken hoeveelheden per onttrekkingsticket (termijn van 1 maand) geregistreerd worden. Dit werd verduidelijkt in het besluit.

De Raden vragen om ook zonnepompen voor weidevogels en pompen voor veedrenkpoelen vrij te stellen van de meldingsplicht en van de plicht de opgepompte hoeveelheden te registreren, voor zover de onttrekking op jaarbasis minder dan 500m³ per jaar.

Antwoord:

De tekst van het tweede lid van paragraaf 1 van artikel 29, en van artikel 28, paragraaf 4, vijfde lid, wordt in die zin aangepast.

De Raden geven een verdeeld advies over de invoering van een toelating door de waterbeheerders als proactief instrument voor captaties uit onbevaarbare waterlopen en publieke grachten. Een deel van de leden wijst op de verplichting die de Kaderrichtlijn Water zou bevatten om dergelijke captaties aan een toestemming te onderwerpen.

Antwoord:

De regeling voor de melding is ingegeven door het feit dat het om occasionele captaties gaat nu ze niet door middel van een vaste inrichting gebeuren. Occasionele captaties gebeuren in de regel bij droogte. Door de gevolgen van de klimaatverandering zullen zich steeds vaker dergelijke periodes voordoen. De verwijzing naar de Kaderrichtlijn Water, meer bepaald artikel 11.3, e) daarvan vereist niet noodzakelijk een vergunningstelsel in alle omstandigheden. Wel is een afdoende regulering vereist die zicht geeft op de druk die captaties op het watersysteem veroorzaken en toelaat dat ingegrepen kan worden om de doelstellingen van het integraal waterbeleid te halen. Dergelijke regulering van occasionele captaties wordt mogelijk gemaakt door in artikel 28 van het voorliggend ontwerp de gouverneur toe te laten *proactief* in te grijpen daar waar nodig. Zo kan vermeden worden dat waterafhankelijke terrestrische ecosystemen en aquatische ecosystemen systematisch over te weinig water beschikken tijdens de elkaar opvolgende droogteperiodes en verder teloor gaan. Het vrijwaren en verbeteren van deze ecosystemen vormt één van de doelstellingen van het integraal waterbeleid (art. 1.2.2., 4° en 5° Gec.DIWB) en moet voor soorten en habitats gevat door de Habitatrichtlijn ook aan artikel 36ter Decreet Natuurbehoud gekoppeld worden.

De Raden vragen dat een evaluatie van het geheel aan governance wordt voorzien als een belangrijke actie in de stroomgebiedbeheerplannen, bv. na de zomer van 2022, op het moment dat er twee jaar ervaring mee is.

Antwoord:

Een evaluatie na 2 jaar is inderdaad aangewezen. In het ontwerp-stroomgebiedbeheerplan zijn al acties m.b.t. een gedetailleerde monitoring van captaties (aanvragers, hoeveelheden, tijdstippen, ...) (actie 5B_E_0062) voorzien en onderzoek naar de effectiviteit van captatieverboden (actie 5B_E_0068). In het kader van deze actie kan dit uitgevoerd worden. Dit vergt geen aanpassing aan het besluit.

De Raden vragen om de verplichtingen van de bestaande vergunninghouders te verduidelijken. Art 29 stelt dat de houder van een bestaande omgevingsvergunning of machtiging de nodige gegevens over het voldoen aan de voorwaarden uit artikel 28, §2 (duurzaam en rationeel watergebruik) en artikel 28, §4 (debietmeter) dient te bezorgen aan de waterbeheerder of de beheerder van de publieke gracht. De nota aan de Vlaamse Regering stelt dat het doorgeven van de onttrekkingsgegevens (debieten) volstaat. De Raden vragen dan ook om de tekst van het artikel hiermee in overeenstemming te brengen.

Antwoord:

Deze onduidelijkheid wordt weggewerkt door de aanpassingen van de nota aan de Vlaamse Regering. Omwille van het gelijkheidsbeginsel is het aangewezen om de bepalingen in art. 28, §2 van toepassing te maken voor alle onttrekkers. Het zou niet consequent zijn de voorwaarden bij tijdelijke en veelal kleinere onttrekkingen ruimer te maken dan voor onttrekkingen via vaste constructies.

B.2. Technische wijzigingen

Bij technisch nazicht van de wijzigingen die aan het Milieuhandhavingsbesluit werden aangebracht bleek dat voor de verkorte citering van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen niet aangesloten was bij de werkwijze die in dat besluit gangbaar is.

Daardoor werd die verkorte citering aangepast en werden de artikelen 31 tot 34 van voorliggend ontwerpbesluit in die zin aangepast.

In het artikel 34 van het ontwerpbesluit werd het toevoegen van een paragraaf 3 aan artikel 34 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid gewijzigd in het toevoegen van een derde lid in paragraaf 1 van het zelfde artikel. De legitimatiekaart van de lokale toezichthouders verwijst naar artikel 34, §1, van het vermelde milieuhandhavingsbesluitbesluit. Zonder deze technische aanpassing zouden alle legitimatiekaarten gewijzigd moeten worden.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Voor de algemene toelichting wordt verwezen naar de nota Vlaamse Regering bij de eerste principiële goedkeuring van dit ontwerp (VR 2020 1707 DOC.0776/1bis).

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Hier wordt enkel ingegaan op de artikelen die naar aanleiding van het gezamenlijk advies van de adviesraden inhoudelijk aangepast werden, dan wel een aangepaste toelichting vereisen. Voor de toelichting bij de overige artikelen wordt verwezen naar de nota Vlaamse Regering bij de eerste principiële goedkeuring.

3. Publieke grachten

Artikel 7

Dit artikel legt de procedure vast voor het openbaar onderzoek vastgesteld door artikel 23ter, §3 van de wet onbevaarbare waterlopen voor de beslissing tot overname van het beheer van watersystemen, en voor de beslissing om erfdiensbaarheden op te leggen die nuttig zijn voor het beheer.

Deze regeling komt net zoals de regels opgenomen in artikel 8 en 9 van het ontwerp, grotendeels overeen met de regeling die al vervat was in het besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2014 tot uitvoering van titel III, hoofdstuk 4 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018.

De gemeente organiseert het openbaar onderzoek en legt gedurende 30 dagen het plan en de motiveringsnota op het gemeentehuis ter inzage. De gemeente publiceert uiterlijk de eerste dag van het openbaar onderzoek de bekendmaking op een voor bekendmakingen geëigende en opvallende plaats op haar website.

Het gemeentebestuur licht de aanpalende eigenaars van het openbaar onderzoek in en informeert hen over het openbaar onderzoek. Vanzelfsprekend zal de gemeente bij haar onderzoek van gebruikers de meest recente informatie gebruiken. Zo kunnen de diensten van het kadaster gegevens over eigenaars aan de gemeente verstrekken, maar kan de gemeente ook de Kruispuntdatabank van ondernemingen (KBO) raadplegen, of het bevolkingsregister. Het is niet nodig dat de gemeente nog verdere inspanningen terzake levert.

Bezwaren en opmerkingen worden afgegeven op het gemeentehuis via een aangetekende brief of tegen ontvangstbewijs. De algemeen directeur of diens gemachtigde stelt een proces-verbaal op van het openbaar onderzoek waarin ook de bezwaren en opmerkingen worden geïnventariseerd.

Vervolgens bepaalt het artikel hoe lang en waar de aanplakking door de gemeente moet gebeuren en welke gegevens daarin worden opgenomen.

De beslissing wordt bekendgemaakt op dezelfde plaatsen als bij het openbaar onderzoek en opnieuw wordt een proces-verbaal opgesteld door de algemeen directeur. Een afschrift van de beslissing wordt samen met de plannen bezorgd aan de provincie.

Voor grachten gelegen in het werkingsgebied van polders en wateringen gelden andere vereisten. Voor het openbaar onderzoek bezorgt de betrokken polder of watering de nodige documenten aan de gemeente. Vervolgens wordt het afschrift van de beslissing door de betrokken polder of watering aan de gemeente en de provincie bezorgd.

De regels voor het aankondigen van het openbaar onderzoek, de termijn van ter inzagelegging, het maken van het proces-verbaal van het openbaar onderzoek met de inventaris van bezwaren en opmerkingen zijn dezelfde als voor de openbare onderzoeken vermeld in artikel 19 van de wet onbevaarbare waterlopen. Dit biedt onder andere het voordeel dat men ingeval de opname van een gracht bij de publieke grachten gepaard gaat met een decategorisering van een onbevaarbare waterloop de twee openbare onderzoeken die dan moeten worden gevoerd, volledig samen kan laten verlopen.

6. Algemeen reglement van de onbevaarbare waterlopen en grachten

Artikel 19

De aanplant van opgaande bomen binnen de 5 m-zone naast de waterloop is mogelijk wanneer een tussenafstand van 12m gerespecteerd wordt. Een opgaande boom is een boom waarvan de vorm van de kruin overeenkomt met zijn natuurlijke, soortgebonden habitus. Opgaande bomen kunnen een hoge, lage, brede, smalle of een afwijkende groeivorm hebben, zoals zuil- en treurvormen.

Ook de aanplant van een houtkant die regelmatig teruggezet wordt én die indien nodig voor de toegankelijkheid van de waterloop periodiek teruggezet wordt op vraag van de waterbeheerder is mogelijk. Ook bij spontane verbossing dienen de bomen en struiken, indien nodig voor de toegankelijkheid, op vraag van de waterbeheerder teruggezet te worden.

Andere vormen van aanplantingen in de 5 m-zone zijn enkel mogelijk na een schriftelijke toelating van de waterbeheerder (eerste lid, 3°). Deze toelating wordt door de waterbeheerder gemotiveerd op basis van de beginselen van het integraal waterbeleid en de onderhoudsvereisten van de waterloop in kwestie.

Op die manier kan in overleg met de waterbeheerder bepaald worden waar de bomen en struiken naast de waterloop aangeplant kunnen worden. Zo kunnen de vereisten voor een goed onderhoud van de waterloop verzoend worden met landschappelijke en ecologische waarden.

Wie het niet eens is met de beslissing van de waterbeheerder kan terecht bij de gewone hoven en rechtbanken. De beperking van het planrecht die het gevolg is van het weigeren van een andere plantwijze dan voorzien in punten 1° en 2° betreft een burgerlijk recht.

Dit artikel heeft geen impact op de reeds aanwezige bomen en beplantingen, enkel nieuwe aanplantingen worden gereguleerd.

Artikel 20

Het artikel bepaalt dat aangelanden van de waterloop door de waterbeheerder verplicht kunnen worden om in afrastering van de aanpalende gronden te voorzien ter bescherming van het talud.

Op die manier kan bijvoorbeeld bij begrazing voorkomen worden dat het talud vertrappeld wordt waarbij de oevers worden verzwakt. De bepalingen inzake de afstanden en de hoogtes van de afrasteringen werden overgenomen uit artikel 8 van het algemeen politiereglement onbevaarbare waterlopen van 1970. In dit artikel was voorzien dat een afrastering steeds verplicht is, behalve indien daarvan bij koninklijk besluit werd afgeweken wat veelvuldig voorkwam. Mede daardoor is hier voorzien dat de waterbeheerder bepaalt of een afrastering noodzakelijk is. De praktijk wijst namelijk

uit dat afrasteringen niet steeds noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld wanneer de begrazingsdensiteit niet hoog is.

De afstandsregels, maximale afmetingen, opstelling en de wegneembaarheid van de afrasteringen zijn noodzakelijk om het onderhoud van de waterloop blijvend vlot te kunnen uitvoeren.

In het artikel wordt voorzien dat de verplichting schriftelijk met een beveiligde zending wordt opgelegd en gemotiveerd moet worden.

Artikel 26

Het artikel regelt de plaatsing van peilschalen of peilspijkers in de bedding van de waterlopen door gebruikers of eigenaars van gemachtigde constructies op onbevaarbare waterlopen met betrekking tot de plaatsing. Het legt tevens een verbod op van het verwijderen, onkenbaar maken of wijzigen van de aangebrachte peilschakels, peilspijkers of andere merktekens.

Dergelijke uitrusting is vaak cruciaal om de werking van het kunstwerk verenigbaar te maken en te houden met het waterbeheer. Waar nodig moet het gebruik van kunstwerken immers afgestemd worden op het waterpeil om verdroging tegen te gaan, ongewenste opstuwing te voorkomen,.... De aanwezigheid van peilschalen en peilspijkers kan ook opgelegd zijn in de machtiging die verleend werd bij het oprichten van het kunstwerk, of in de omgevingsvergunning verleend met toepassing van artikel 12 wet onbevaarbare waterlopen.

Deze verplichtingen worden schriftelijk met een beveiligde zending opgelegd en worden gemotiveerd van uit het waterbeheer en de doelstellingen van het integraal waterbeleid.

7. Onttrekking van water uit onbevaarbare waterlopen en publieke grachten

Artikel 27

In dit artikel wordt omschreven wat begrepen moet worden onder het onttrekken van water uit een onbevaarbare waterloop of publieke gracht: het met alle mogelijke middelen opvangen van water uit de waterloop of gracht. De omschrijving is gebaseerd op de definitie van "watervang" uit artikel 80 van het decreet van 21 december 1990 betreffende begrotingstechnische bepalingen alsmede de bepalingen tot begeleiding van de begroting van 1991. Dat artikel bepaalt dat met capteren van water wordt bedoeld het met alle mogelijke middelen onttrekken van water uit de waterweg. Ook artikel 2, tweede streepje van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer was een inspiratiebron. Daarin wordt grondwaterwinning gedefinieerd als: alle putten, opvangplaatsen, draineerinrichtingen, bronbemalingen en over het algemeen alle werken en installaties die tot doel of tot gevolg hebben grondwater op te vangen, met inbegrip van het opvangen van bronnen op het uitvloeingspunt en het tijdelijk of bestendig verlagen van de grondwatertafel ingevolge grondwerken.

De gekozen omschrijving beperkt zich niet tot onttrekkingen met pompen en hevels uit een onbevaarbare waterloop of publieke gracht, maar omvat ook het putten van water uit een gracht of greppel die men vult door bijvoorbeeld het openzetten van schuiven en kleppen aan onbevaarbare waterlopen of publieke grachten. Ook het onttrekken van water uit een gracht, greppel, vijver,.... die in verbinding staat met een onbevaarbare waterloop of publieke gracht wordt gevat. Het is van belang om al deze handelingen waarmee rechtstreeks of onrechtstreeks water gehaald wordt uit een onbevaarbare waterloop of publieke gracht te vatten. Het doel van de regeling is immers het watersysteem beschermen in tijden van waterschaarste en droogte. Dit kan enkel als ook het afleiden van water uit waterlopen en publieke grachten gevat wordt..

Het artikel bevat verder een aantal bepalingen met betrekking tot de persoon die tot de onttrekking overgaat en het verband wordt gelegd met titel II Beheer van de waterketen uit het gecoördineerd decreet van 15 juni 2018.

Het verband wordt gelegd met de titularis van een private waterwinning als vermeld in artikel 2.1.2, 19° van het gecoördineerd decreet van 15 juni 2018, en als een gebruiker van een private waterwinning als vermeld in artikel 4.1.1.6, 6° van het zelfde decreet. Het onttrekken van water uit een onbevaarbare waterloop of publieke gracht beantwoordt immers aan die definities waardoor een aantal verplichtingen van toepassing worden op de onttrekker. Zo onder meer de heffingsplicht voor eigen waterwinning. Een bijkomende heffing voor de onttrekking van water uit onbevaarbare waterlopen of grachten, zoals van toepassing is voor de onttrekking van grondwater of water uit bevaarbare waterwegen, wordt niet voorzien in dit besluit. De wet onbevaarbare waterlopen voorziet deze mogelijkheid niet.

Soms doen zich situaties voor waarbij een onttrekkingsinstallatie wordt gebouwd waarvan verschillende personen gebruik kunnen maken. Het is de persoon die de installatie bouwt die onttrekker is en door het feit dat het water niet alleen of niet enkel voor eigen gebruik bestemd is, moet deze persoon beschouwd worden als waterleverancier als vermeld in artikel 2.1.2., 34° van het gecoördineerd decreet van 15 juni 2018. Momenteel bestaan er voor dergelijke waterleveranciers weinig of geen regels, maar dat kan in de toekomst veranderen.

De aandacht wordt er op gevestigd dat het onttrokken water omschreven moet worden deel uitmakend van de soorten water die thuishoren in de categorie "water bestemd voor menselijke aanwending" dat geen water is voor menselijke consumptie. Daarmee wordt conform artikel 2.1.2., 32° van het gecoördineerd decreet van 15 juni 2018 water bedoeld dat bestemd is voor menselijke consumptie, tweedecircuitwater en al het water dat aangewend wordt voor huishoudelijke, agrarische of industriële toepassingen, ongeacht de herkomst van dat water. In uitvoering van de Europese richtlijn die deze materie regelt werden tot nog toe kwaliteitsnormen en -controles voorzien voor water bestemd voor menselijke consumptie. Mochten er in de toekomst soortgelijke regels komen voor water voor menselijke aanwending, anders dan voor menselijke consumptie, dan zijn deze ook op onttrokken water van toepassing.

Tot slot wordt duidelijk gemaakt dat men om water te kunnen onttrekken het recht moet hebben om aan de waterloop te komen om daar een installatie op te richten edm. In beginsel is de onttrekker eigenaar of gebruiker van het onroerend goed dat grenst aan de waterloop. Het is mogelijk dat de gebruiker door middel van een overeenkomst derden de mogelijkheid geeft om van de grond gebruik te maken om tot onttrekking over te gaan. Daar waar de waterloop paalt aan een openbare weg kunnen ook niet-aangelanden onttrekken. In dat geval zal de wegcode gerespecteerd moeten worden en is het mogelijk dat een overeenkomst gesloten moet worden met de wegbeheerder..

Artikel 28

In dit artikel werd naar aanleiding van de ontvangen adviezen enkel paragraaf 4 gewijzigd, zodat hier enkel op deze paragraaf wordt ingegaan. Voor de andere paragrafen wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij de eerste principiële goedkeuring.

Paragraaf 4 regelt de debietmeting. Deze debietmeting is verplicht vanaf 1 januari 2022. Deze overgangperiode wordt voorzien zodat de onttrekkers de tijd hebben zich voor te bereiden op deze nieuwe werkwijze. Deze debietmetingen zijn noodzakelijk om een gedegen zicht te krijgen op de onttrekkingen en een sluitende waterbalans voor oppervlaktesystemen op te maken. Bij elke onttrekking, behalve voor weidepompen om vee te drenken, om spuittoestellen te vullen om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken, om watertonnen van maximaal 10 m³ te vullen, of onttrekkingen met behulp van een pomp om een of meerdere haspels te voeden met een effectief (gezamenlijk) debiet kleiner dan 10 m³ per uur, voor zover de onttrekking op jaarbasis minder dan 500 m³ bedraagt, moet volgens paragraaf 4 een debietmetingssysteem aanwezig zijn dat een voortdurende registratie mogelijk maakt van het totale volume gecapteerd water. Voor onttrekkingen met grotere tonnen wordt geen debietmeting verplicht, maar wordt het aantal tonnen dat onttrokken werd doorgegeven via een elektronisch loket. De minister kan technische voorschriften rond de meetinrichting uitvaardigen. Deze technische bepalingen dienen afgestemd te worden op de code

van goede praktijk voor installatie, onderhoud en controle van meetinrichtingen voor opgepompt grondwater zoals opgesteld door VITO.

De meterstand moet voor vaste constructies ten minste één keer per jaar voor 15 maart van het vorige jaar gerapporteerd worden aan de waterbeheerder via een elektronisch loket waarmee onttrokken wordt. Deze gegevens zijn noodzakelijk om een goed kwantiteitsbeheer mogelijk te maken.

Artikel 29

In de eerste paragraaf wordt geregeld dat onttrekkingen enkel kunnen mits melding aan de waterbeheerder of de beheerder van de publieke gracht.

Er wordt zowel gewerkt met een regeling voor permanente onttrekkingen die jaarlijks herhaald worden of het hele jaar door gebeuren (zie paragraaf 2) als voor tijdelijke onttrekkingen (zie paragraaf 3). Voor de tijdelijke onttrekkingen wordt voor een zeer snelle afhandeling geopteerd.

Op de verplichting tot het melden worden vier uitzonderingen voorzien: de kleine hoeveelheden die via weidepompen gebruikt worden om dieren te drenken, het onttrekken van water om spuittoestellen te vullen om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken, het onttrekken van water om watertonnen van maximaal 10m³ te vullen en zonnepompen voor weidevogels en de pompen voor veedrinkpoelen, voor zover de onttrekking minder dan 500m³ per jaar bedraagt.

Voor meer permanente onttrekkingen die jaarlijks herhaald worden of het hele jaar door gebeuren, worden in de regel vaste inrichtingen opgericht. Daarvoor was een stedenbouwkundige vergunning nodig en is nu een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen nodig. Indien deze vergunningen verleend zijn op basis van een gunstig advies van de waterbeheerder, worden ze meteen ook geacht gemachtigd te zijn zoals vermeld in artikel 12, derde lid van de wet van 28 december 1967. De waterbeheerder heeft dan afgewogen of en hoe de onttrekking mag doorgaan. Het is ook mogelijk dat voor de vaste inrichting een afzonderlijke machtiging is verkregen. In al deze gevallen is het niet nodig om een onttrekking te melden. Het volstaat om de waterbeheerder of de beheerder van de publieke gracht de gegevens over de onttrekking te bezorgen en om de voorwaarden uit artikel 28, §2 (duurzaam en rationeel watergebruik) te respecteren.

Paragraaf 3 bepaalt de procedure wanneer de onttrekker niet over een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen of een machtiging van de waterbeheerder beschikt voor een permanente onttrekking die jaarlijks herhaald wordt of het hele jaar door gebeurt. Deze paragraaf legt vast welke gegevens de melding voor onttrekking moet bevatten. Voor het melden zal gebruik gemaakt worden van een elektronisch loket dat in ontwikkeling is voor de watervang uit bevaarbare waterlopen. Door deze werkwijze zullen de meldingen en aanvragen voor captaties op zowel onbevaarbare waterlopen als de bevaarbare waterwegen verlopen via hetzelfde systeem. Dit zorgt voor éénheid bij de aanvragers. Vermits er persoonsgegevens verwerkt zullen worden, wordt bepaald wie de verwerkingsverantwoordelijke is en hoe lang de persoonsgegevens bijgehouden mogen worden. De gegevens over de onttrekkingen die geen persoonsgegevens bevatten, vallen niet onder de beperkte duur van 5 jaar voor het bijhouden van informatie.

In paragraaf 4 is voorzien dat de bevoegde waterbeheerder of beheerder van de publieke gracht nagaat of de melding alle nodige informatie bevat.

Artikel 30

De termijn waarbinnen de waterbeheerder moet beoordelen of de melding volledig is en het onttrekkingsticket zal moeten bezorgen aan de aanvrager wordt bewust op maximaal 48 uur gehouden om de onttrekker met een mobiele installatie maximale flexibiliteit te bieden. Door de ontwikkeling van een gebruiksvriendelijk e-loket zal een snelle behandeling van de melding en afgifte van het onttrekkingsticket mogelijk worden. De waterbeheerders zullen ook maximaal gestimuleerd worden om nog sneller dan de voorziene termijn van 48 uur de onttrekkingstickets af te leveren.

De eerste paragraaf van artikel 30 voorziet dat het onttrekkingsticket steeds voorgelegd moet kunnen worden tijdens het onttrekken.

Het ticket is voor een niet-vaste inrichting ten hoogste dertig dagen geldig. Daarna moet een nieuwe melding gedaan worden, al dan niet voor het zelfde debiet. Verwacht wordt dat onttrekkingen uit niet-vast inrichtingen slechts occasioneel gebeuren in tijden van waterschaarste, waardoor het aangewezen is om dat een mogelijke gebruiker maandelijks aangeeft hoeveel hij wenst te onttrekken. Zo heeft de waterbeheerder ook zicht op wie in welke periode water gebruikt, om gebruikers op de hoogte te kunnen brengen van specifieke bedreigingen van de waterkwaliteit, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van blauwalgen. Ten laatste 15 dagen na de beëindiging van de termijn van het onttrekkingsticket bezorgt de onttrekker het aantal tonnen dat onttrokken werd of de onttrokken debieten via het elektronisch loket.

Paragraaf 3 bevat een regeling om bij waterschaarste en droogte tijdelijke beperkingen aan onttrekkingen op te leggen of onttrekkingen tijdelijk te verbieden. De gouverneur kan dit op voorstel van de CIW of op voorstel van een waterbeheerder opleggen voor de hele provincie of voor een deel ervan. De gouverneur houdt bij het nemen van dergelijke beslissing ten minste rekening met de beginselen van het integraal waterbeleid (1.2.2 van het gecoördineerd decreet van 15 juni 2018) en andere relevante bepalingen inzake natuurbehoud. De resultaten van het reactief afwegingskader dat opgemaakt wordt in opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij, De Vlaamse Waterweg, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, het Departement Omgeving, het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie, het Departement Landbouw en Visserij, en het Agentschap Natuur en Bos én waarbij de betrokken maatschappelijke actoren nauw betrokken werden om een zo maximaal mogelijk gedragen afwegingskader te bekomen dient als onderbouwend instrument bij dergelijke beslissing gehanteerd te worden. Op die manier kan verzekerd worden dat alle maatschappelijke belangen voldoende mee afgewogen worden.

De gouverneur kan op voorstel van een waterbeheerder eveneens tijdelijke onttrekkingsbeperkingen of -verboden uitvaardigen in de hele provincie of voor een deel ervan. In het draaiboek voor de coördinatie bij waterschaarste- en droogte opgemaakt door de CIW kunnen verdere afspraken gemaakt worden over wanneer onttrekkingsbeperkingen of -verboden wenselijk zijn én hoe de beslissingen van verschillende gouverneurs op elkaar afgestemd worden.

Ook de minister kan aan de gouverneur een onderbouwde instructie geven om een dergelijk verbod of beperking op te leggen, indien deze maatregel nodig is binnen een gebied dat een provinciegrens overschrijdt

In paragraaf 4 wordt voorzien dat de waterbeheerders de hem gekende onttrekkers inlicht van het feit dat de gouverneur beperkingen of verboden oplegde voor onttrekkingen. Bij nieuwe meldingen worden gegevens over beperkingen meegegeven bij het afleveren van het onttrekkingsticket. Wanneer een tijdelijk verbod wordt ingesteld, kan de bevoegde waterbeheerder voor de duur van het tijdelijk verbod geen nieuw onttrekkingsticket bezorgen.

De handhaving van de op te leggen beperkingen of tijdelijke verboden vallen onder de toepassing van de bepalingen van het Milieuhandavingsdecreet gezien de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en zijn uitvoeringsbesluiten volledig onder de toepassing van het Milieuhandavingsdecreet gebracht werden (artikel 20 Wet Onbevaarbare Waterlopen).

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De wijzigingen die aan de ontwerptekst werden aangebracht naar aanleiding van de adviezen van de strategische adviesraden en het technisch nazicht, wijzigen niets aan de budgettaire impact van dit besluit voor de Vlaamse overheid zoals weergegeven bij de eerste principiële goedkeuring (VR 2020 1707 DOC.0776).

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De wijzigingen die aan de ontwerptekst werden aangebracht naar aanleiding van de adviezen van de strategische adviesraden en het technisch nazicht, wijzigen niets aan de impact van dit besluit op het personeel van de Vlaamse overheid zoals weergegeven bij de eerste principiële goedkeuring (VR 2020 1707 DOC.0776).

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De wijzigingen die aan de ontwerptekst werden aangebracht naar aanleiding van de adviezen van de strategische adviesraden en het technisch nazicht, wijzigen niets aan de impact van dit besluit op de lokale en provinciale besturen zoals weergegeven bij de eerste principiële goedkeuring (VR 2020 1707 DOC.0776).

4. VERDER TRAJECT

Na deze principiële goedkeuring zal voor dit besluit het advies gevraagd worden van de afdeling wetgeving van de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft het toezicht op de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen;
- 2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, te gelasten over het voormelde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

BIJLAGEN:

- Ontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft het toezicht op de naleving van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen;
- Het gezamenlijk advies van 17 september 2020 van Mina-raad en SALV;
- Het advies van 21 september 2020 van de SERV.